

Embalaža - kam z njo?

Monika Oset Luskar,
Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije

Vsi se v vsakdanjem življenju srečujemo z embalažo tako v domačem okolju - gospodinjstvih, kot pri opravljanju osnovnih proizvodnih dejavnosti. Odpadno embalažo, ki jo »pridelamo« v gospodinjstvih že znamo na primeren način sortirati tako, da je nadaljnje rokovanje z njo pri izvajalcih gospodarske javne službe zbiranja komunalnih odpadkov ustrezno. Problem z ravnanjem z odpadno embalažo je velik in kompleksen predvsem iz naslova drugih proizvodnih dejavnosti. V prispevku predstavljamo povzetek, kako nova zakonodaja na področju ravnanja z odpadno embalažo - **Uredba o embalaži in odpadni embalaži** (Ul. RS, št. 54/2021), ki določa pravila in pogoje za proizvodnjo embalaže, njeno uporabo, dajanje na trg v Republiki Sloveniji in distribucijo ter pravila ravnanja z odpadno embalažo, zasleduje glavni cilj - preprečevati nastajanje odpadne embalaže.

Kaj je embalaža?

Embalaža so vsi proizvodi iz kakršnegakoli materiala, ki se uporabljajo za to, da vsebujejo blago (od surovin do končnih izdelkov), ga obdajajo ali držijo skupaj, za zaščito blaga, ravnanje z njim, dostavo od njegovega proizvajalca do uporabnika ali potrošnika. Embalaža so tudi nevratljivi predmeti, ki se uporabljajo za enak namen.

Dolžnosti proizvajalca

Uredba uvaja t.i. proizvajalčevo odgovornost. Podjetje - proizvajalec (v nadaljevanju embaler), ki daje embalažo prvič na trg Republike Slovenije, skupaj z embaliranimi produkti je dolžno zagotoviti ustrezno ravnanje s to embalažo, ko bo le ta postala odpadna embalaža. Koncept razširjene odgovornosti proizvajalcev se v praksi najpogosteje izvaja na način, da je **embaler vključen v embalažno shemo in da plačuje embalažnino**. Embaler tako svojo obveznost prenese na družbo za ravnanje z odpadno embalažo (DROE), ki v imenu in na račun proizvajalca na trgu pobere odpadno embalažo, ki je nastala kot posledica dajanja embaliranega blaga na trg s strani tega proizvajalca ter za njo zagotovi ustrezno ravnanje. O vključenosti v embalažno shemo embalerji na primeren način obveščajo svoje kupce ob dobavi (npr. izjava na dobavnici, računu).

Družba za ravnanje z odpadno embalažo (DROE) mora na celotnem območju Republike Slovenije

zagotavljati predpisano ravnanje za vso odpadno embalažo, ki nastane na območju Republike Slovenije. Obveznosti družbe so med vrsto drugih tudi redno prevzemanje odpadne embalaže od distributerjev in končnih uporabnikov.

Naloge končnega uporabnika

Končni uporabnik je potrošnik ali katerikoli drug zadnji uporabnik embaliranega blaga, ki zaradi potrošnje ali končne uporabe blaga loči embalažo od tega blaga ali jo izprazni. Končni uporabnik, ki izpraznjeno embalažo zavrže, tako da nastane odpadna embalaža, je izvirni povzročitelj odpadkov iz predpisa, ki ureja odpadke. **Tako mora nekomunalno odpadno embalažo (praviloma izvira iz negospodinjске embalaže) oddajati družbi za ravnanje z odpadno embalažo.** Lahko jo tudi prepušča izvajalcu javne službe v skladu s predpisom, ki ureja obvezno občinsko gospodarsko javno službo zbiranja komunalnih odpadkov. Dokler nekomunalne odpadne embalaže ne odda ali prepusti v skladu z zgoraj navedenim, mora le to hraniti ločeno, tako da se ne meša z drugimi odpadki in jo je mogoče zbrati in predelati ali odstraniti v skladu s predpisi, ki urejajo odpadke.

Rabljeni transportni platoji in lončki certificiranih sadik hmelja, primerno zbrani za transport (Foto: D. Pintar)

Vsi deležniki moramo torej pri izvajanju poslovnih dejavnosti ravnati odgovorno in delati v skrbi za okolje oziroma ne obremenjevati okolja s svojimi dejavnostmi. Vsak mora na svojem področju izvesti postopke, ki po eni strani kar najbolj zmanjšajo količino odpadne embalaže in po drugi strani odgovorno ravnati pri odstranjevanju

nastale odpadne embalaže. S tem lahko vsi skupaj pripomoremo k prehodu na krožno gospodarstvo.

Vir: Uredba o embalaži in odpadni embalaži (Ul. RS, št. 54/2021) <https://www.gov.si/novice/2021-04-08-ucinkovitejse-izvajanje-sistema-ravnanja-z-odpadno-embalazo/>

Obvestilo za kupce proizvodov IHPS

(sadilni material hmelja, zdravilnih in aromatičnih rastlin ter piva)

IHPS je v skladu z vpeljevanjem krožnega gospodarstva v hmeljarstvo in zahtevami zakonodaje vključen v embalažno shemo in ima sklenjeno pogodbo z družbo za ravnanje z odpadno embalažo **Dinos**. S podjetjem **Omaplast (Grosuplje)**, ki je vodilno podjetje na področju reciklaže odpadne plastike v Sloveniji, smo vzpostavili možnost, da **brezplačno na njihovi lokaciji prevzamejo odpadno embalažo, ki nastane s prevzemom certificiranih sadik hmelja (polipropolien - PP; lončki, transportni platoji).** To informacijo boste naročniki sadilnega materiala hmelja prejeli zapisano tudi ob prevzemu.

Spremljanje sort Styrian Wolf in Styrian Eagle, rezanih ob različnih terminih

M. Oset Luskar, dr. A. Čerenak, dr. Sebastjan Radišek in Irena Friškovec,
Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije in KGZS - KGZ Celje

Čas rezi posamezne sorte je eden od pomembnejših agrotehniških ukrepov in se med sortami razlikuje ter ima pomemben vpliv na rast in razvoj rastlin ter v končni fazi na njihov pridelek in kakovost pridelka. Hkrati ima vpliv tudi na zdravstveno stanje rastlin, predvsem v povezavi s pojavom primarne okužbe s hmeljevo peronosporo in pojavom hmeljeve pepelovke. Vpliv rezi na razvoj hmelja bi bil seveda še toliko bolj učinkovit, v kolikor bi lahko vnaprej predvideli vremenske razmere. Tako se dostikrat lahko vpliv rezi zamegli z nadaljnjimi razmerami med vegetacijo, na katere pa dostikrat nimamo vpliva.

Pilotni projekt 'Dvig konkurenčnosti slovenskega hmeljarstva z vpeljavo tržno zanimivih in odpornih sort hmelja' je v letih 2019-2021 potekal v okviru ukrepa Sodelovanje iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020, podukrep 16.2: Podpora za pilotne projekte ter razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij. Projekt je financiral Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja in v manjšem obsegu tudi Republika Slovenija. Na treh partnerskih kmetijah smo ugotavljali primeren čas rezi pri sortah Styrian Wolf in Styrian Eagle s hkratnim spremljanjem pojava bolezni in škodljivcev. Partner v projektu je bil tudi KGZS - KGZ Celje, vodilni partner pa IHPS. V okviru projekta smo zastavili poljski poskus v treh ponovitvah, v katerem smo izvedli rez v 3 časovnih terminih (25. do 30. marec, 5. do 10.

april, 15. do 20. april). V vsako obravnavanje je bilo vključenih 150 rastlin.

Glavni cilj in namen pilotnega projekta je bili preveriti optimalen čas rezi hmelja za navedeni sorti in s tem dvigniti njuno produktivnost (količino pridelka kot tudi vsebnost grenčic (alfa-kislin)).

Čas rezi je pričakovano vplival na rast rastlin obeh sort v začetnem obdobju vegetacije (z izjemo sezone 2021, ko je izredno hladno vreme v mesecu aprilu povzročilo kasnejše odganjanje poganjkov ter tudi počasnejši prirast le teh). V vseh letih so rastline do konca junija dosegle in presegle vrh opore, tudi pri kasnejši rezi. Čas rezi je imel neposreden vpliv na začetek pojava cvetnih nastavkov, ki je pogojen z rastjo poganjkov v višino oziroma z začetkom razvoja zalistnikov. S spremljanjem nasadov smo ugotovili, da je bil pojav polnega cvetenja in formiranja storžkov pri sorti Styrian Eagle izenačen pri rezi 5. april in 15. april, medtem ko se je cvetenje pri rezi, izvedeni 25. marca, pojavilo prej. Pri rastlinah sorte Styrian Wolf, rezanih v zadnjem terminu, so vse fenofaze nastopile s približno 7–10 dnevnim časovnim